

Examen VMBO-GL en TL

2025

tijdvak 1
donderdag 22 mei
9.00 uur - 11.00 uur

Fries CSE GL en TL

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Beantwoord alle vragen in de uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit 37 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 42 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Tekst 1 De Alvestêdetocht: in musical of in tocht?

- 1p 1 Wat is de funksje fan de ynlieding boppe de tekst?
- A It is in anekdoate.
 - B It is in gearfetting.
 - C It is in miening.
 - D It is in oanlieding.
- 1p 2 “moat Schoustra de azem ynholden hawwe.” (rigels 22 en 23)
Wêrom soe Schoustra de azem ynholden hawwe neffens de skriuwer?
- A Schoustra is der bang foar dat de tocht in ferskriklik drama wurde sil.
 - B Schoustra kin hast net leauwe dat de tocht nei tweintich jier wer holden wurde sil.
 - C Schoustra tinkt dat it iis net goed genôch is troch de miljeufersmoarging.
 - D Schoustra twifelet deroan oft der wol genôch belangstelling foar de tocht is.
- 1p 3 Wat is it ferbân tusken “Wy hawwe ... bêst sjoen” (rigels 27 en 28) en “in moaie ... en mienskip.” (rigels 28-32)?
- A It is in konkludearjend ferbân.
 - B It is in opsomjend ferbân.
 - C It is in tsjinstellend ferbân.
 - D It is in útlizzend ferbân.
- 1p 4 “iepenbiere waansin.” (rigel 36)
→ Sitearje de **sin** dy't it bêste oanjout wat de skriuwer dêrmei bedoelt.
- 1p 5 “De folgjende tochten, yn 1986 en 1987, wiene oars.” (rigels 36-38)
→ Wêrom wiene dy tochten oars?
- 1p 6 Wat is it ferbân tusken “De tradysje ... eleminten krigen.” (rigels 40-47) en “De Alvestêdetocht ... as ferstân.” (rigels 47-52)?
- A It is in ferlykjend ferbân.
 - B It is in konkludearjend ferbân.
 - C It is in tsjinstellend ferbân.
 - D It is in útlizzend ferbân.

- 1p 7 “Foar it ... it neiteam.” (rigels 56-64)
Wat bedoelt de skriuwer mei dat tekstpart?
De skriuwer tinkt dat
- A by de Alvestêdetocht deselde regels jilde as by de Fjouwerdagerintocht fan Nijmegen.
 - B de Alvestêdetocht mear bysûnder is as de Fjouwerdagerintocht fan Nijmegen.
 - C de minsken dy’t de Fjouwerdagerintocht fan Nijmegen dien hawwe, de Alvestêdetocht ek útride.
 - D men fan de Alvestêdetocht karakter krijt en fan de Fjouwerdagerintocht fan Nijmegen net
- 1p 8 Wat is in passend tuskenkopke boppe de alinea's 4 en 5?
- A Erkenning
 - B Massahystery
 - C Realiteit
 - D Toeristen
- 1p 9 Wat is it ferbân tusken “Doe folge ... hinne spilen.” (rigels 71-76) en “Dit jier ... de Alvestêdetocht.”? (rigels 76-78)?
- A It is in ferlykjend ferbân.
 - B It is in konkludearjend ferbân.
 - C It is in opsomjend ferbân.
 - D It is in tsjinstellend ferbân.
- 2p 10 “De winsk ... wiermeitsje kin.” (rigels 80-83)
→ Wêrom tinkt de skriuwer dat?
Neam de **two** oarsaken.
- 2p 11 Hjirûnder stean trije útspraken.
→ Jou mei in krúske oan hokker útspraak/útspraken oft de skriuwer al of net docht.

útspraak	al	net
De Alvestêdetocht soe kommersjeler makke wurde moatte.		
It soe ferplichte wêze moatte om de startkaart oan in oar te jaan ast te âld bist om de Alvestêdetocht te riden.		
It organisearjen fan in Alvestêdetocht bringt swierrichheden mei him mei.		

- 1p 12 Anneke Douma song yn har liet: “‘ast it net hellest hindert neat!’” (rigels 112 en 113).
Ut de tekst docht bliken dat der in tsjinoerstelde hâlding bestiet.
→ Yn hokker alinea docht de skriuwer útspraken dy’t op in oare hâlding wize?
- 1p 13 Yn de ynliding boppe de tekst wurdt praat fan massahystery. Hokker wurden slute ynhâldlik it bêste oan by ‘massahystery’?
A “in ferskriklik fiasko” (rigel 17)
B “ iepenbiere waansin” (rigel 36)
C “De tradysje” (rigel 40)
D “it sûne ferstân” (rigels 109 en 110)
- 1p 14 In skriuwer kin by it skriuwen fan teksten gebrûk meitsje fan
1. feiten
2. syn eigen miening
3. mieningen fan oaren
Wêr hat de skriuwer fan dizze tekst benammen gebrûk fan makke?
A fan 1 en 2
B fan 1 en 3
C fan 2 en 3
D fan 1, 2 en 3
- 1p 15 Wat binne de doelen fan de tekst?
A ferdivedearje en oantrune
B ynformearje en oantrune
C ynformearje en oertsjûgje
D oertsjûgje en ferdivedearje

Tekst 2 It swartbûnte Fryske fee

- 1p 16 Wat is de funksje fan de ynliding boppe de tekst?
A De ynliding yntrodusearret de ko yn Fryslân troch de jierren hinne.
B De ynliding jout in anekdoate oer de feroaring fan de ko yn Fryslân.
C De ynliding jout in konklúzje fan de tekst.
D De ynliding sketst in skiednis oer de feroaring fan Fryslân en de ko.
- 1p 17 Yn alinea 2 wurde de Fryske topbollen Blitsaerd Keimpe, Aagjes Adema, Súdhoekster Piet Eduard en Bûtenmoark Juwiel neamd.
→ Wêrom gobberen hannelers yn Fryslân op dy topbollen?

- 1p 18 Wat wurdt bedoeld mei de oantsjuttingen 'bonkerakken', 'kuierjende kapstokken' of 'út de kluten woeksen geiten'? (rigels 72-74)
- A dat de Amerikaanske Holstein Friesians in lomper karakter hiene as it âlde Fryske stamboekfee
 - B dat de Amerikaanske Holstein Friesians in stik grutter wiene as it âlde Fryske stamboekfee
 - C dat de Amerikaanske Holstein Friesians mear molke joegen as it âlde Fryske stamboekfee
 - D dat de Amerikaanske Holstein Friesians minder fleis hiene as it âlde Fryske stamboekfee
- 1p 19 “kuierjende kapstokken”. (rigels 72 en 73)
Hokker stylmiddel wurdt hjir brûkt?
- A byldspraak
 - B irony
 - C oerdriuwing
 - D tsjinstelling
- 1p 20 Boppe hokker alinea soe it tuskenkopke 'De Fryske ko komt werom' passe?
- 2p 21 Wêrom binne Wypkje van Dam en Sytze Faber net meigien mei de saneamde Holsteinisearring?
Neam de **trije** redenen.
- 1p 22 Yn de ynliding boppe de tekst stiet: “It melkfee hat de lêste fiif desennia al in yngripende feroaring trochmakke. De kij dy’t tsjintwurdich yn it Fryske lânskip weidzje, sjogge der hiel oars út as de kij fan fyftich jier lyn.”
→ Sitearje foar de jierren fyftich de **sin** dêr’t de skaaimerken fan de ko yn Fryslân út bliken dogge.
- 2p 23 Neam de **twa** ferskillen tusken de Frysk-Hollânske kij en de Amerikaanske Holstein Friesians.
- 1p 24 Hokker skaaimerke fan de Frysk-Hollânske kij wurdt it meast wurdearre?
- 1p 25 Watfoar soart tekst is dit?
- A It is in ferdivedearjende tekst.
 - B It is in ynformearjende tekst.
 - C It is in oantrunende tekst.
 - D It is in oertsjûgjende tekst.

Tekst 3 Op 'en nij berne Tet Rozendal spilet Axomama

- 1p 26 Wat is de funksje fan de ynlieding boppe de tekst?
De skriuwer wol de oandacht fan de lêzer lûke troch
A de haadrolspylster te yntrodusearjen.
B de lêzer nijsgjirrich te meitsjen.
C in anekdoate oer de haadrolspylster te jaan.
D in gearfetting fan de tekst te jaan.
- 1p 27 Yn de ynlieding stiet dat de kariêrre fan Tet Rozendal dea en begroeven wie.
Hokker stylmiddel wurdt brûkt yn 'dea en begroeven'?
A byldspraak
B irony
C oerdriuwing
D tsjinstelling
- 1p 28 Wat is it ferbân tusken “Ik haw ... wêze soe” (rigels 17-19) en “mar New York ... sleeps’, yndied!” (rigels 19-21)?
A It is in gearfetsjend ferbân.
B It is in oanfoljend ferbân.
C It is in tsjinstellend ferbân.
D It is in útlizzend ferbân.
- 1p 29 “Mar ik koe it oan.” (rigels 21 en 22)
→ Wat koe Tet Rozendal oan?
- 1p 30 Troch in ûngelok rûn Tet Rozendal in harsentrauma op.
→ Neam de **twa** gefolgen fan dat harsentrauma foar har.
- 1p 31 “ik hie it stik ek net lêzen doe’t ik ja sei.” (rigels 79 en 80)
→ Wêrom sei Tet Rozendal ‘ja’ wylst se it stik net lêzen hie?
- 1p 32 Wat fynt Tet Rozendal sa moai oan it spyljen fan de rol fan Axomama yn de *Bildtse Aardappelweken*?

- 2p 33 Tet Rozendal docht wat útspraken oer de regisseur Theo Smedes.
→ Krús oan wat al en net wier is.

	wier	net wier
Theo Smedes fielt as in fertroud persoan oan foar Tet Rozendal.		
Theo Smedes is in âld-freon fan Tet Rozendal.		
Theo Smedes ken se fan de <i>Bildtse Aardappelweken</i> .		
Theo Smedes lit Tet Rozendal sels bepale hoe't se har rol ynfollet.		

- 1p 34 Tet Rozendal libbet har libben oars en stiet oars yn it libben nei har fal. Har libbensmotto is 'safolle mooglik yn it no libje' (rigels 25 en 26).
→ Sitearje it **tekstpart** dêr't yn stiet hoe't Tet Rozendal har libbensmotto tapast yn har wurk.

- 1p 35 Sitearje it **sinpart** dêr't út bliken docht watfoar soarte foarstelling oft *Axomama* neffens Tet Rozendal is.

De tekst kin rûchwei ferdielt wurde yn fjouwer parten.

part 1: ynliding

part 2: Tet Rozendal har libbensrin

part 3: it spyljen fan *Axomama*

part 4: konklúzje

- 1p 36 By hokker alinea begjint part 3?
A alinea 3
B alinea 4
C alinea 5
- 1p 37 Wat is it wichtichste doel fan de tekst?
A ferdivedearje
B ynformearje
C oantrune
D oertsjûgje

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.